

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби баће и ванредних бројева. Претплата се шаље „Уредништву Полицијског Гласника“ или дотичним окружним и средњим властима, или на пошти. Цена је листу: чиновницима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у оште, годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механичарима годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у оште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукписи не враћају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника санитарског одељења прве класе у Министарству унутрашњих дела Др. Павла Поповића, инспектора санитарских завода у истом одељењу.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела, 8 децембра, 1904. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Радивоје Остојић, начелник друге класе среза моравског, округа пожаревачког, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 8 децембра 1904 г. у Београду.

ФОТОГРАФИСАЊЕ ЛЕШЕВА

од Д-р Н. Миновића,

ДИРЕКТОРА АНТРОПОМЕТРИЈСКОГ ОДЕЉЕЊА У ВУКРЕШТУ

Вредност фотографије у утврђивању идентитета нађених лешева, огромна је и неоспорна. Утврђивање идентитета на овај начин, много је обичнаје но помоћу антропометријског мерења и описивања једино с тога, што је увек лакше добавити у околини нађеног леша једног фотографа, него лице које би било упознато са антропометријом.

Сам посао фотографисања веома је прост, а успех је у већини случаја сигуран, ако се има посла са добро очуваним лешевима. Сасвим је друга ствар, пак, кад се фотограф налази пред лешевима у процесу распадања, који су у већини случаја изгубили свој првобитни облик, па и поједине делове тела. Фотографисање у овим случајима мора се вршити по нарочитом методу и у нарочитим приликама.

У Паризу и осталим већим градовима, у којима већ постоје антропометријски

одељци, непознати лопови пошто се фотографису „en face“ и у профилу, мере се и описују детаљно по систему Бертилоповом. Разуме се већ, да је утврђење идентитета на овај начин много лакше и поузданије. Са тачним антропометријским описом у руци може се, само за неколико минута утврдити: да ли је нађена индивиду-а била мерена у најближем антропометријском биро-у, а са утврђењем овог факта утврђен је и сам њен идентитет. На случај, да у одељењу нема никаквих трагова о непознатом лешу, његова фотографија са описом шаље се одмах осталим антропометријским одељењима у земљи, а према потреби и у иностранство.

Ако је непознати ма и у једном од ових завода био мерен, несумњиво је, да ће и његов идентитет бити утврђен.

Фотографисање и мерење лешева нарочито је важно и потребно при великим несрећним случајима, као што су пожари, жељезничке катастрофе и т. д. Публиковање фотографија и описа у овим случајима најбоље је, скоро једино средство за утврђење идентитета жртава.

Кад год се идентитет леша утврђује само помоћу фотографије, а нарочито кад фотографију треба показати личностима, мало навикнутим на њено аналисање, ваља се служити фотографијом en face. Ово с тога, што смо већ навикнути, у свакодневном животу, да људе обично посматрамо с лица. У овом смислу може се сматрати као потпуно тачно тврђење: да се помоћу фотографије у профилу познају непознате, а помоћу фотографије en face познате личности.

Оно што је нарочито важно приликом фотографисања лешева, то је, да се они поставе у положај који би што више одговарао положају живих личности, то ће рећи положају ових личности кад стоје или седе, а ово се постижава помоћу нарочитих справа, на које се међу лешевима за фотографисање.

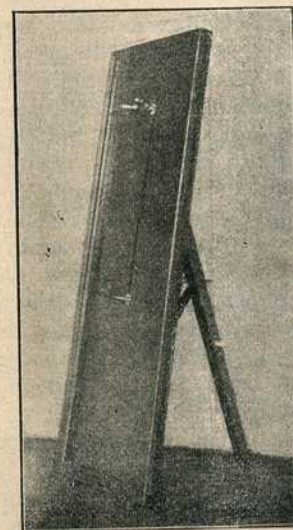
Тако се, за фотографисање *полустаса*, употребљује једна покретна столица, са наслоњачом, у средини које се налази опасач за учвршћење положаја леша. На врху ове наслоњаче налази се нарочити, за фотографа невидљиви инструмент, којим се одређује и учвршћује положај главе.

За фотографисање лешева у положају усправном употребљује се једна табла,

Слика 1.

два метра висока и 60 см. широка на чијој се предњој страни налази апарат за

Слика 2.

утврђење главе, а у средини један гвоздени беочуг, који држи леш. Ова табла

покретна је, и тако удешена, да може постепено заузимати све положаје између хоризонталнога и вертикалнога. Ако се фотографишу мртваци, треба их фотографисати у положају, који у сандуку заузимају.

Зна се, да очи највише утичу на изглед једне личности, као и да осуство њихово на једном лешу може бити предмет забуне чак и код оних личности, које су покојника врло добро познавале. Да би се ово избегло, данас професор Гос препоручује, да се лешеве фотографишу са отвореним очним капцима. У случају, да је ову операцију немогуће извршити прстима и четком, умоченом у слаб раствор сулфата алуминијума, треба очне капке трљати водом, помешаном са глицерином, ну при том ваља обратити пажњу, да се не повреди рожњака. Овој Госовој методи, која је нашла места у свима досадашњим делима о фотографисању лешева, ми смо слободни претпоставити другу, по нашем мишљењу много простију и лакшу методу, која нам је увек пружала најбоље резултате.

У место отварања очних капака, према изложеној Госовој методи, која операција по некад траје читав час, ми смо се са успехом служили *вештачким очима*.

Ако су очне дупље веома дубоке, мора се употребити мало фате, да би вештачке очи биле што приближније очима и њиховом положају код живих људи. Што се тиче боје ових очију, два пара: један црни, а други угасито отворен, довољни су да замене све остале боје, ако рожњака допушта њихово разликовање. Очи азурне, плаве, зелене и угасито отворене, могу се врло лако представити на фотографији са очима ма какве боје, под условом, да је фотографија јасна.

Сви они, који су се озбиљније занимали са фотографисањем лешева, могли су опазити, да очи само после једнога дана, и ако леш није прешао у трулеж, губе свој сјај и постају тамне, што се може лепо видети и на самој фотографији. У овим случајевима неоспорно је боље употребити вештачке очи, које својим сјајем приближују већма леш изгледу живог човека.

Отварање очних капака, поред нарочитих за то удешених апарата, врши се још и помоћу обичних чиода. Ово нарочито код оних лешева, чије су очне дупље чувале свој природни изглед. Процес овај врло је прост. Треба узети једну чиоду, без разлике на њен димензију (обично оне, које се употребљују за инсекте), и подижући прстима горњи капак утврдити га помоћу чиоде за очни глобус. Што се тиче доњег капка, врло су ретки случајеви, да се и он мора чиодом утврђивати. Обично је довољно прстом га повратити, пошто и без чиоде остаје у овом положају. Чиоде треба са свим заботи у меко ткиво, тако да им се само главе виде, које могу бити или одсечене, или помоћу рестуширања на фотографијама избегнуте. Поред овога, чиоде се могу врло корисно употребити, да би се усне једна другој приближиле.

Ако леш није прешао у процес труљења, његово фотографисање не пред-

ставља никаквих тешкоћа. Сасвим је друга ствар, ако је овај процес наступио, као што је случај са већином утопљеника — нарочито у летње доба — код којих овај процес веома брзо наступа. Извесни писци мисле, да у овим случајевима не треба ни приступати фотографисању, док се други опет задовољавају, да их фотографишу у стању, у коме се налазе. Не можемо да поделимо ни једно, ни друго мишљење. Реч је, да се утврди идентитет леша, а чим ово стоји, стоји и факт, да би осуство фотографисања било онолико исто штетно, колико и просто фотографисање леша у стању, у коме се налази. То ће рећи са физиономијом потпуно измењеном. Искуство доказује, да се са мало воље и стрпљења могу добити одлични резултати, чак и у оним случајевима, у којима је процес труљења узео велике размере. Једна од највећих погрешака у овим случајевима у томе је, што се фотографисање лешева поверава обичним служитељима или простим фотографима, који нису ни у колико упознати са специјалним начином фотографисања ових објеката. Са ових разлога неопходно је потребно, да судски лекар лично присуствује у свима важнијим и тежим случајевима.

Очигледан доказ за ово налази се у случајевима, које представљају слике 3, 4, и 5.

Слика 3.

Оно што највише доприноси промени физиономије једнога леша у процесу труљења, то су гасови, који испуњују ткиво, и зелено прљава боја, која се појављује на кожи — елементи потпуно довољни, да онемогуће познавање леша.

Помоћу секције коже на глави, једнаке оној, која се употребљује за отварање лубање, и секције образа, могуће је ослободити ткиво од гаса, и на тај начин изглед леша приближити изгледу живог човека.

И ако облик лица, услед ових операција, постаје много одвратнији и непознатији (види слику 3.), ипак не треба

изгубити наду, да се и његов идентитет може утврдити.

На против, сл. 4. доказује, да се употребом средстава, које смо описали, може добити помоћу фотографије доста верна

Слика 4.

слика непознате личности, која је у сваком случају много кориснија за утврђење идентитета, но савети оних, који предлажу, да извесне лешеве не треба никако фотографисати, или да их треба фотографисати без промене положаја у којима се нађу.

Ово се још јасније види из слика 3., 4. и 5., које представљају једног непознатог утопљеника, нађеног у Тијелском језеру, близу Букурешта. Извађен из воде

Слика 5.

после месец дана, у процесу потпуног труљења, као што се види из сл. 3., пренет је у мору, где је остао неколико дана потпуно непознат.

Служећи се изложеним методом, да би добили што вернију фотографију овог утопљеника, и достављајући је свима властима, ми смо најзад сазнали, да је ово био један војнички бегунац.

Изглед леша, представљен у слици 5., добивен је помоћу вештачких очију и чипода за затварање уста. Фотографска плоча није ни у колико ретуширана, а за отварање очних капака није употребљен никакав инструменат, пошто се они код већине утопљеника не налазе у укоченом стању.

И још нешто.

По нашем мишљењу, излишна је употреба кармина за усне и лице, а у свима случајевима, кад је нос деформисан може се корисно употребити фата.

С француског Д. Ђ. Алимпић.

ГРАЂАНСКИ - СУДСКИ ПОСТУПАК

протумачен начелним одлукама, одлукама опште седнице Насац. Суда и одељења и одлукама управних власти

Глава деветнаеста

О уништењу јавне неуредне продаје

(СВРШЕТАК)

Као што сам обећао у првом броју листа (20. и 21. број „Полициског Гласника“ од 30. маја тек. год.) у коме је почела да излази збирка одлука о извршењу пресуде — Гл. 18. — и о уништењу јавне неуредне продаје. — Гл. 19. — да ћу на завршетку донети примерке: какав треба да је *попис*, *оглас* и *списак* о јавној продаји непокретности, — ево, доносим и ове примерке, те се и овоме обећању одужујем.

СПИСАК

Пописатог, премереног и процењеног непокретног имања Животе Ст. из П., које се налази у атару села Ђовдина (место звано „Црвенац“) за наплату 884·43 динара порезе.

Њива у месту званом „Црвенцу“ од хх хектара а која има у себи простора и то: од истока до њиве Милоша Ст. 23 метра од запада до пута 60 (шесет) метра од севера до општин. пута 214 (двеста четрнаест) метра и од југа до њиве Радоја Станковића и Животе и Милорада Ст. 214 (двеста четрнаест) метра, вреди 487·30 динара и словом укупна сума четири сто осамдесет и седам динара и тридесет пара динарских.

Пример горепописаног

имања извршен је	Процењеници:
у моме присуству.	Милош Р.
дужник	Павле М.
Живота С.	Милош С.

Овакав је попис извршило једно од пореских одељења.

Овај пропис није правилно извршен. Не види се кога је дана извршен попис и процена;

Није био у присуству месни кмет, да потврди оно из §. 466. одељ. VI. грађ. суд.

пост. — Нема имена онога који је извршио попис.

Да попис (и процена) буде правилно извршен, треба да је овако написан:

ПОПИС И ПРОЦЕНА

За наплату 484·43 дин. колико дугује Живота С. трг. из П. узео сам у попис његову њиву од хх хектара, која се налази у атару села Ђовдина а у месту званом Црвенац.

Њива ова постоји до ових граничара и мери од истока до њиве Милоша С. 23 метара (двадесет и три) од запада до пута 60 (шесет) мет., и од севера до општин. пута 214 (двеста четрнаест) мет. и од југа до њиве Радоја С. и Животе и Милорада С. 214 (двеста четрнаест) метара.

Овај попис извршен је пред суседима и месним кметом Стојком Ђ. који је потврдио да је ова њива у границама напред исписаним, доиста имање Животе С.

суседи:	кмет села Ђ...
Милош С., с. р.	Стојко Ђовдина
Радоје С., с. р.	
Живота С., с. р.	

Стојко Ђ. за општину као њен пуномоћник а и граничара са северне и западне стране.

Ми налазимо да напред описата њива вреди 887·30 (осам сто осамдесет и седам динара и тридесет дин. пара) дин.

процењеници:
Милош Р.
Павле М.
Милош С.

Био сам при попису и процени Живота С.

Попис овај извршио сам десетог јула 1903 године.

Порезник
Драгутин К.

О Г Л А С

За наплату 884·43 динара колико дугује порезе Живота С. трг. из Пет... продавање на дан 14. октобра 1903 год. М...ско пореско одељење једну Животину њиву у атару села Ђовдина а у месту „Црвенцу“ која се граничи и мери од истока до њиве Милоша С. 23 мет. (двадесет и три); од запада до пута 60 мет. (шесет); од севера до општ. пута 214 мет. (двеста четрнаест); и од југа до њиве Радоја С. и Животе и Милорада С., 214 мет. (двеста четрнаест).

Имање је процењено 487·30 дин. а на њему стоје ови терети:

1. Интабулација Катице жене Миленгија Р... од 25. IV. 1890 И.М. 303 за 864 дин. са 12% год. интереса од 1. маја 1900 до наплате:

2. Интабулација Смиње жене Љубомира З... од 17. октобра 1896. И.М. 1615 за 1440 динара.

Продаја биће у селу Ђовдину пред сеоском механом.

Из канцеларије пореског одељења ср. М... 29. септембра 1903 год.

Под Бр. 666 у П.

I. Начелству окр. П.

II. Суду општине Ђ.

За I.

Нека изводи Начелство објавити у вашој продаји имања Животе С. трг. из Пет... и о томе известити пор. одељење. Имање је описато у % огласу.

II

Продају имања Животе С. трг. из П... нека огласи суд, имајући на уму, да од дана огласа до дана продаје (не рачунајући дан огласа и продаје) треба да прође 15 дана. У исто време нека општински суд саопшти дан продаје интабулисаним поверитељкама Катици жени Миленгија Р. и Смињи ж. Љубе З. и процениоцима Милошу Р., Павлу М. и Милошу С. да и они дођу на дан продаје.

Ово саопштење треба да им је учињено бар на 4 дана пре продаје.

Дан објаве и саопштења јавиће суд овоме одељењу.

Порезник
Драг К.

Саопштен ми је дан продаје четвртог октобра 1903 год. у П...

Живота С...
својеручно
оверава Порезник
Владимир П.

Рађено 14 октобра 1903 године у селу Ђовдину пред сеоском механом.

ПРОТОКО ЛИЦИТАЦИЈЕ

Непокретног имања Животе Ст..., трг., из Пет... за наплату 884·43 динара дужне порезе.

Њива у атару села Ђовдина у месту „Црвенцу“ која се граничи и мери (види границе и мере из пописа и процене)

Лицитација отпочета је у 8 часова пре подне.

Лицитанти су:

Катица жена Миленгија Радовића, из Пет... дала је 300 динара, 360, 400, 950.

Радоје Станковић, земљ. из Ђовдина дао је кауцију у 25 (двајес и пет) динара у сребру а за њиву је дао 310 динара, 450, 550, 700, 750, 801, 851, 891.

Милош Стошић, земљ. из Камендола положи 25 динара у два дуванска лоза серија 6549 Бр. 3. и серија 6549 Бр. 4. а за њиву која се продаје дао је 350 дин., 380, 410, 500, 600, 710, 800, 850, 890, 900 1000 динара.

Остала је њива која се продавала на Милоша Стошића за хиљаду динара.

Признајем, да је лицитација остала на мени за хиљаду динара Милош Стошић

Примио сам кауцију у 25 динара
Радоје Станковић

Катица Миленгија Радовића
Радоје Станковић

Закључена лицитација у пет часова по подне по европски четрнаестог октобра 1903 године.

Извршио продају
Драгутин Крстић
порезник

ПРИКУПИО И УРЕДИО Свет. Јањић

АДМИНИСТРАТИВНА СЛУЖБА Одлуке Државног Савета

I

Над год је случај тачне 7. §. 434. грађ. суд. пост. (деоба задругара), у колико се само њих тиче, полицијска власт има права да састави избрани суд и без пристанка једне од парничних страна.

..... Драгиша Павловић, бакалин из Шапца, тражио је од власти среза јадранског, да састави избрани суд, који би га поделио са браћом Бранком и Љубомиром.

За доказ, да је он задругар са њима, поднео је пресуду избраног суда, донесену по спору његовом и браће му Бранка и Љубомира, против задружног стрица његовог.

Начелник срески, решењем својим од 19. новембра 1903. г. Бр. 17579., одбио је молиоца од захтева, налазећи да среска власт није надлежна за састав избраног суда, докле он, молилац, не поднесе судску пресуду, којом би се утврдило, да деоби има места, пошто задружна браћа не пристају на деобу, нити, пак, на ову пристају њихова мати, која има права удвичког уживања.

Решење ово одобрило је начелство окр. подривног решењем својим од 11. дец. 1903. № 16494., а ово, пак, одобрио је и Министар унутрашњих дела, решењем својим од 26. фебр. 1904. г. ПМ 5540.

Против Министровог решења Драгиша је изјавио жалбу Државном Савету, и он је актом својим од 12. јуна ове год. Бр. 5199, учинио Министру ове примедбе:

„По §. 434. тач. 7. грађ. суд. пост. апсолутна је надлежност избраног суда за распре при деоби између задругара, у колико би се ова само њих тичала. Па како браћа жалитељева, у цели деобе њиховог задружног имања, које им је по пресуди избраног суда од 1. маја 1896. год. приликом деобе са задружним стрицем у део припало, не пристају по тражењу жалитељевом на састав изборног суда; а међутим ничим не доказују, да је деоба њиховог имања извршена, нити да им је жалитељ његов део путем продаје уступио, онда је полицијска власт, без обзира на њихове изјаве и изјаву њихове матере, која такође не пристаје на састав избраног суда, због њеног удвичког уживања, требала поступити по другом одељку §. 437. грађ. суд. пост. односно састава избраног суда; јер према напред наведеном законском пропису нема места упућењу жалитељевом на парницу, кад је у овом случају за деобу апсолутна надлежност избраног суда, како односно задругара, тако и односно дела њихове матере по §. 414. грађ. закона.“

Примедбе ове усвојио је и Министар унутрашњих дела, и решењем својим од 5. септембра ове год. ПБр. 25138, поништио сав ранији рад по овоме и наредио састав избраног суда.

II

Ствари кирација, унесене у закупљено добро, не служе као прећутна залога сопственику стана по §. 686. грађ. зак. за прече право наплате, ако је раније стављена забрана на њих, и попис извршен за ту рачун.

....Г-ђа К. Л. из Београда, поднела је кварту извршну пресуду судску, и тра-

жила да се изврши наплата из пописаних ствари од Ј. М. овдашњег.

Кварт је извести решењем, да продају раније пописаних ствари не може да изврши, јер су оне после пописа отуђене на тај начин, што их је сопственик уступио С. Ф. за кирију, а овај, опет, продао жени овога г-ђи С.

Решење квартово одобрила је управа па и Министар унутр. дела.

Но по жалби г-ђе К. Државни Савет, актом својим од 10. јуна ове год. Бр. 5054. учинио је на решење Министрово ове примедбе:

„Као што се из акта види, жалитељка К. по решењу судском Бр. 20873., још 5. октобра 1900. год. стављеном забраном ставила је у смислу §. 381. грађ. суд. пост. залогу на покретност дужникову, а по §§. 304, 311 и 320. грађ. закона задобила право, да се посредовањем власти из своје залогне наплате. На против Ф. по признаци од 18. јула 1901. год. а по решењу од 20. истог м-ца Бр. 17.000, за дуг од кирије, ставио је забрану на исту покретност, а по поравнању од 7. августа исте год. узео је исту за дуг у својину, па је продао П. М. а овај, опет, г-ђи С. која стаје на пут да се пресуда за тражбину жалитељкину из те покретности, као њене, својине, изврши.“

Како је залога по §. 322. грађ. зак. везана за саму ствар, а поверилац у случају кад је дужник на другога пренесе има право да се из ње наплати, то је полицијска власт погрешно узела, да је жалитељка К. слабија у праву, и упутила је на парницу, да докаже, како појављена сопственица С. нема право својине на забрањене ствари, јер она је тражила да се из те покретности, као њене залогне пресуда изврши, без обзира на то, у чијим се рукама њена залога налази. Она је, по томе и јача у праву, те с тога је појављену сопственицу С. требало упутити на спор, да докаже, како жалитељка К. нема право да се за своје тражење из забрањене покретности наплати.“

Министар унутрашњих дела, није усвојио ове примедбе Државног Савета, него је актом својим од 29. августа ове год. дао своје противразлоге, истичући нарочито ту околност, да ове ствари служе сопственику стана као прећутна залога за *арвенствену наплату*, без обзира на друга ранија обезбеђења, у смислу §. 686 грађ. закона, а сем тога изнео је и то, да ни чим није утврђено од стране жалитељке К. да су ово баш оне исте ствари, које су пописане за њен рачун, пошто је разлика и у броју ствари и у процењеној вредности.

Државни Савет није усвојио ове противразлоге, него је одлуком својом Бр. 6791, остао при своме гледишту и поништио решење Министрово.

ТАЈНИ СУДОВИ У СРЕДЊЕМ ВЕКУ

(СВРШЕТАК)

Јасно је, према свему што смо до сада изложили, на основу аутентичних пода-

така, да је нетачно и претерано народно предање, по коме су тајни судови били скуп крвавих судија, без икаквог уређења и закона. На против, мора се признати, да су то биле потпуно правилне и организоване установе чији рад, и ако тајанствен, никад није прелазило границе закона, а кривични закон тајних судова служи само на част онима који су га створили.

Врхунац своје моћи достигли су тајни судови крајем XIV-ог и у почетку XV-ог века. Њихова имена у ово време изговарана са страхом и шапатом, док су њихова наређења безусловно извршивана. Поред спречавања злочина и кажњавања злочинца, њихов рад у овој епоси штитио је народ још и од злоупотреба *сењерских*. Све је дрхтало пред њима.

Али, као што то већ обично бива, оволика моћ тајних судова била је кобна по њих саме. Заслепљени њоме, отишли су за кратко време у крајности, и на тај начин, удаљили се од свог правога циља. Тако, кад су и саме принчеве почели позивати на одговор, ови им оспорише надлежност, а ово убрзо учинише и поједини градови.

Опадању њихове моћи, поред изложеног, допринеле су и саме личности тајних судија, чија частност и савесност почињу са XV-им веком знатно опадати у корист пријатељства и новца. По тврђењу једног савременог историка, већина од њих била је зрела за обичну осуду. Дошло се најзад дотле, да су се судијска места новцем куповала. Уверење о њиховој пристрасности и несавесности, хватало је све више и више корена у народу.

Два важна догађаја из овог времена нарочито су убрзали пропаст тајних судова.

Једног дана би позван на одговор и сам Фридрих III-ћи, а убрзо за овим један тајни гроф изврши, за време извесног лова, убиство над једним својим пријатељем на кога је израније био љубоморан.

Овако велике и дрске злоупотребе власти нису могле остати без последица. Опште негодовање, испуњено ужасом, подиже се после ових догађаја са свију страна и из свију редова против установе тајног суђења, што даде повода политичким властима да озбиљно почну мислити о његовом укидању. Први предлог о овоме би учињен од стране царских изасланика 1512 год. И ако је колоњски владика успео, да моментално отклони катастрофу, предлажући реформу реда, ипак се може слободно рећи, да је установа тајних судова од овог времена изгубила сваки углед. Поред већ изложених узрока, разлог овом опадању лежао је још и у уређеном политичком и друштвеном стању овог доба, које је постепено сасвим потисло анархију средњег века.

„Они вас прво обесе, па тек онда испитују јесте ли криви“ — један је од најобичнијих израза, којим је народ у ово време окарактерисавао правичност тајних судија. Према овоме, било је потпуно природно, што су се и принчеви и владике, и градови и грађани сложили против преживеле и дегенерисане установе тајних судова.

Ворба, у којој и једна и друга страна обилује крвавим жртвама, била је дуга и огорчена. У колико су тајни судови, с времена на време, изненађивали свет својим страховитим пресудама, у толико су и њихови чланови — тајне судије — скупо плаћали своју постојаност и своје тврдоглавство. Познат је н. пр. један случај из 1570 год., где су 14 тајних судија и њихов председник Етинген Каспар - Швиц били ухаћени од стране народа и позашивани у цакове, у циљу бацања у воду, али се народ у последњем тренутку ражалио и поклоњив им живот.

Последњи и најјачи ударац, кога су тајни судови сами себи задали, била је смртна осуда над једним становником минстерским, која је изречена без икакве процедуре и одмах извршена. Осуђеном чак није допуштано ни да се брани.

Од овог трагичног догађаја, који је у народу изазвао огромно незадовољство, моћ тајних судова почео пагло опадати, а убрзо нестане и саме установе.

* * *

Много чувенија, страшнија и опаснија, била је установа *Савета Десеторице* у Венецији, који је први пут створен, услед једне побуне, 1300 год. Његово трајање било је у почетку ограничено само на 2 месеца, затим је продужено на 5 год., по овом на 15, и најзад на неодређено време.

Почетком XV-ог века власт *Савета Десеторице* још је више појачана установом 3 државна инквизитора, које је савет бирао из своје средине, и чија је власт била неограничена.

Дужности и надлежност ових инквизитора, најбоље се види из основног правила њиховог устројства (од јуна месеца 1454), које гласи:

„Инквизитори могу судити све личности, без обзира на њихов положај и њихово достојанство; они могу изрећи сваку казну, па и смртну, само што њихове дефинитивне одлуке морају бити донесене једногласно. Ради овога, њима се стављају на расположење затвори у унутрашњости дуждеве палате, и допушта да из касе *Савета Десеторице* могу узимати потребне суме новаца. О овом новцу не морају ником давати рачуна.

Рад суда мора бити тајан, а његови чланови не смеју носити никакав знак распознавања. Приликом затварања појединих личности неће се доносити никакве писмене одлуке. Шеф жбира стараће се увек да окривљеног хвата изненада, ван стана, и да га у што већој тајности затвара у тамнице дуждеве палате. Смртне казне никад се неће јавно извршавати, већ ће се осуђеници ноћу бацати у канал „*Орфано*“.

Суд ће имати право да овласти управнике Крита и Кандије, да одузму тајним путем живот сваком лицу које би, по његовом мишљењу, било опасно за републику.

Ако би који вештак или занатлија отишао у иностранство и тамо, на штету републике, остао и радио, наредиће му се да се одмах врати у земљу; ако се овом наређењу не би покорио, принудиће се тиме што ће се позатварати његови најближи сродници. А ако и ово не би по-

могло, предузеће се потребне мере да буде убијен па ма где био.

Сваки посредник, који би у име страних посланика чинио примамљиве предлоге венецијанским племићима, биће одмах ухапшен и удављен.

Племић, који би био окривљен ма због какве кривице, па би побегао под заштиту кога страног посланика, биће убијен без одлагања.

Племић, који се усуди да у седници сената говори против *Савета Десеторице*, биће одмах ухапшен и предат редовним судовима на осуду. Ако ово ма из којих разлога не буде могуће, убиће се тајно.

У случају жалбе против једног од шефова *Савета Десеторице*, суђење ће увек бити тајно. У овој прилици смртна казна извршаваће се помоћу отрова.

Племићу, који би ружно говорио о државној управи, забраниће се да се у року од 2 год. појављује у Савету и на свима јавним местима у опште. Ако се овом наређењу не покори, или ако поново упадне у исту грешку, удавиће се као непоправим.“

У циљу вршења изложених дужности, организован је био, и то веома брижљиво, нарочити систем шпијунисања. Све важније личности у Венецији, а нарочито страни посланици, ухаћени су на сваком кораку, а сва важнија писма отварана су ва пошти. Нарочите казне изрицане су, и то од стране инквизитора, онима који би вређали њихове уходе (жбуре).

Дуго би било рећати све невинне личности које су пале као жртва децунцијације и инквизиторске тираније. Довољно је само подсетити, да је *Савет Десеторице* у год. 1457 кидисао и на самог дужда *Фоскарија*, захтевајући му оставку, а на један век по овоме, погубио је на самим степеницама дуждеве палате — где се обично полагала заклетва верности републици — несрећног дужда *Марина Фалијера*, окривљеног због завере против плећства.

* * *

Као год и тајни судови у Вестфалији, тако је и *Савет Десеторице* компромитовао свој углед претераном злоупотребом власти. Услед једног тајног уговора, зекљученог са султаном Солиманом II-им год. 1540 без знања сената, изазвао је против себе све чланове сената. Идеја о ограничавању власти *Савета Десеторице*, која је у овој прилици поникла, развијала се доцније веома брзо, док најзад није год. 1582 и у дело лриведена. *Савет Десеторице* у будуће је остао само по имену.

Треба још знати, да се овај Савет, по свом устројству, није могао мешати у грађанске ствари.

Moeurs, usages et coutumes au moyen age par Paul Lacroix.

РОБИЈАШКИ АРИСТОКРАТА*)

— Извините! — рече ми једном Пазуљски, — данас ја не могу да дођем к вама у канцеларију да разговарам. Боли ме нога.

*) Из Сахалина од В. М. Дорошевича.

Били ви хтели, можда, мало овде да поразговарамо.

— Овде? Незгодно је. Пред другима. Много је света!

— Ти? — Пазуљски показа главом на робијаше, — не узнемиравајте се. Децо, изиђите у двориште, треба да говорим са господином!

И свих деветнаест људи, који су били у једној соби са Пазуљским, — од којих су неки седели, неки лежали, неки играли карата, — устали су, и звецкајући окривима изашли су покорно један за другим.

А међу њима је био Полуљахов, убица породице Арцимовића, сахалинска знаменитост Митрофанов, тек ухаћен после једног веома дрског бегства, Мелников-Прохоров који је поклао у свом животу више од двадесет људи, двојица из Владивостока, осуђени на смрт и тек пре две недеље помиловани на самом губилишту, Шаров најдрскији човек на свету, који је извршио невероватно бегство по смелости: у сред белога дана он је скочио са зида на стражара, отео му пушку и полетео у тајгу, Шкољкин, који је очекивао смртну казну за убиство, Балданов што је заклао насељеника за 60 копјејака, и други.

И сви су ти људи шетали читава три часа по дворишту, док се Пазуљскоме сведело да говори са мном о свему и свачему.

Ја сам се спремао да отпутујем у Риковско. Дознав за то Пазуљски ми предложи:

— Ако хоћете, ја ћу вам дати препоручителна писма? У тамошњим казаматима има људи, који ме знају.

Дао ми је неколико цедулица, у којима је молио да ме приме лепо, саопштавајући им, да сам „безопасан“ и да немам ничега заједничког са управом.

Препорука Пазуљског учинила ми је већу услугу, него сва наређења, по којима ми се имало показати све, што ја желим да видим.

Случај ми је помогао при првом сусрету да задобијем симпатије, па чак и признање Пазуљског.

Питао ме:

— Говорите ли ви енглески?

Одговорио сам: да. И одједаред Пазуљски почео је говорити на неком чудном, дотле нечувеном језику.

За њега се могло рећи да „енглески говори како се пише.“

Он је енглески научио самоучки, и изговарао је свако слово онако, како се изговара у француском.

Изазило је ђаво га знао шта!

Био је то критичан моменат? Неписмена робијашница веома цени свако знање.

Сви су начуљили уши! но, да видимо, да ли заиста Пазуљски зна и енглески? Да ли не лаже?

На карти је био стављен аукторитет и самоубије Пазуљскога.

Аукторитет купљен страшном скупом ценом.

Да сам се ја само насмејао, отишло би све бестрага. „Лаже, хвали се!“ Робијашница, која мрзи и боји се Пазуљскога, исмејала би га. А то би био крај.

Ја призовем у помоћ сву своју моћ замишљања. Цртао сам у уображену слова која је изговарао Пазуљски, састављао сам из њих речи, погађао сам шта хоће да каже, и одговарао сам му на тако исто варварском језику, изговарајући сва слова.

Тако смо ми измењали неколико фраза.

Требало је видети, са каквим је дубоким поштовањем слушала робијашница разговор на непознатом језику.

После тога када смо се срели у четири ока, Пазуљски ме запитао.

— Тако, дакле ја говорим енглески?

— Искрено да кажем, Пазуљски ви не знате да говорите. Нико вас не би појмио.

— Ја сам и сам то мислио! А колико сам само година учио тај проклети језик у тамници! — Уздахнуо је Пазуљски, затим се насмеја.

— Хвала вам, што ме онда нисте издали! Смејали би ми се, а ја то не подносим... Хвала што сте ме прихватили.

И он је снажно, неколико пута стиснуо ми руку.

У чему се састоји та чаробна моћ и власт Пазуљског над робијашима?

Пре свега, њега се боје због тога, што се он сам ничега не боји. И он је то доказао!

Друго боје се да га наљуते, „да се Пазуљски не би што зарекао.“ То је тип правога „Ивана,“ човека од речи: „Што каже, он ће то и учинити, — он је то и доказао.“

Такав је тај „човек са вешала.“

Пазуљски је сада већ старац, око шездесет година, необично чврст и крепак. Кажу да је колосалне снаге. Црте лица су му правилне, лепе, а нарочито очи: сиве, хладне, с заповедничким погледом, који је тешко издржати. Код њега се у свему осећа навика, да је научио да заповеда. Лепе усне, под полуседим брцима, мало, мало па се тек развуку у полупрезрив осмех.

Пазуљски је Пољак.

— Вероисповести бележим се католичке! — вели он, — но мени је све једно. Православље, католицизам, — ја ни ушта не верујем.

— Значи, „тамо,“ по вашем мишљењу Пазуљски, ничега нема?

— Ничега!

— Ни душе?

— Каква душа! Умирао човек, а пас, — све је једно. Ја сам гледао.

А он је за цело „видео.“

— Ја сам нарочито убијао псе, да видим. Никакве разлике. Гледа те, ко да хоће да каже: „само не мој мучити.“ Брже! Живи — смрти се боји. Умире, — болова се боји. То је све само тело. Болова се боји, а насладе жели. Живот, то је наслада. С насладом се једино и почиње живот. Разумни живот.

А тек само јести и пити, оно без чега се не може, то човек онда није ни цето, чак ни свиња, ни пацов. То је већ ваш. Па и та има своје насладе! И она њима тежи. Та ето, и цето и свиња, погледај, како леже према сунцу, да се нагреје,

хоће насладе од живота. А затворите цето у собу, и дајте му само најпотребније, — задрхтаће. Хоће насладе.

Таква је „филофија“ Пазуљског, до које је он дошао својим умом.

— Човек има новаца, он се и наслађава: пије фина вина, једе деликатесна јела, има лепе жене. „Ја имам, — говори, — новаца, па се и наслађавам. Ти их немаш па се не можеш ни наслађивати.

— „Лепо брале!“ Ако је све у новцу, то ћу их ја узети од тебе, па ћу сам уживати, а нећу гледати на тебе!“ Тако је све удешано.

Таква је практична примена „философије“ Пазуљскога.

Пазуљски, то је чувено име на нашем југу, југо-западу и у Румунији. Њега још дуго неће заборавити. Био је арамбаши трима разбојничким дружинама, и заиста је „чуда чинио.“

Његова је специјалност била пљачка. А нарочито пљачка, спахиских имања. Убиства он никад „није могао да трпи.“

— Због потребе, ја узимам од њега, што је мени потребно, његов новац. А живот његов, — на што ће ми?

Убице ради пљачке, као Полуљахова, он презире.

— Гадови! Набрљају, набрљају а овамо ништа не узму! Што им не треба то умеју да узму људима, а оно што им треба, не. Безјаци! Сподбију сикире, наљоскају се животиње пред тим, па онда: „Удри Иване! Руши Јамеља, твоја је недеља!“

— Па такав је посао Пазуљски. Они веле без „тога“ се не може.

— Не могу за то што су лудови! Због тога „не могу!“ Зашто да узимам од човека непотребну ми ствар, када он има мени потребну ствар: страх.

— А, ако се не уплаши?

— О, још како ће да се уплаши! О својој прошлости Пазуљски не говори, то би мирисало на хвалисање, Пазуљски није од оних људи који се сами хвалишу.

Податке о њему, ја сам покупио по јужној Русији. То су била заиста велика „предузећа.“ Запазивши кога богатог помјешчика (спахију) Пазуљски му је шиљао кога од својих. Тај се најимао за радника, живео посматрајући и проучавајући прилике. И када се Пазуљски јављао на „посао“ са својом четом, он је био обавештен о свему: о начину живота, навикама, распореду куће. Он је дејствовао без погрешака, бирајући најудобнији момент, када га нико није погао омести.

Све су улоге биле раздвојене, свако је знао своје место. Једни су везивали успавану послугу, други стражарили. Сам Пазуљски узимао је на себе господаре, неповеравајући их никад никоме из дружине, бојао се, можда, да ће изгубити стрпљење: и да неће издржати, те да ће убити.

Он је волео при томе страшне декорације: револвере, кинжале, маске. Делом, вероватно, што се тиме изазива већи страх, а делом, можда, што тај бандит воли романтичност, и он уме у свему да нађе себи уживања.

Његова је „слава“ била тако велика, да веле, при самом узвику „Пазуљски“

људи су сами пружали новац. Појавили су се на југу чак и лажни Пазуљски.

— Но ипак дешавала су се убијања! — запитао сам ја једном Пазуљског у једном поверљивом разговору.

Он се намрштио:

— Дешавало се. Шта ћеш! Кад се сам човек натура! Саветујеш га, а он се намеће! Но, па... Но то је таква рита, да не вреди човек ни да је се опомине. Не радиш увек само оно што хоћеш. Сваки посао има својих непријатности. Шта се потсећате! Само крава, оно што је прогутала, повраћа и прежива. А човеку је то одвратно! Не говоримо о томе!

У свету допова и пљачкаша, „арамбаша“ Пазуљски имао је, несумњиво, огроман глас, и онда није ни чудо, што је када је допао затвора у Херзону, командовао затвореницима, као што командује и сада на Сахалину. Надзорник казамата био је нов човек, млад и неискусан. Но био је добар, добродушан, и према „знаменитом човеку“ који је допао његовог затвора, понашао се човечно, пажљиво и уљудно. Због тога се он допао Пазуљском.

— Било ми га је жао. Видим човек нов, и не уме са оним враговима, — осуђеницима, да изађе на крај. И почео сам да му помажем. Саветовао сам га како да их држи у покорности, а по неки пут, боље, и сам подвикнем на њих. И створи се у казамату ред; све на длаку. Свет је — плашљив.

Пазуљски се за то користио неким олакшицама, имао је добру храну. То привилегијано стање није се допало помоћнику надзорникову, бившем фелдшеру, и почео је плести код надзорника против Пазуљскога. Надзорник повољив подлегне утицају помоћниковом. Почну „уक्रоћивати“ Пазуљског, срањујући га с осталим осуђеницима. Пазуљски подигне цео казамат, и подигне „буну“. Но буна остане без успеха, Пазуљског сподбију и извуку у дворште.

Ту расрђени помоћник пусти срцу на вољу. Нареди да ишибају Пазуљског пред свима осуђеницима, који су гледали са прозора.

То је било за Пазуљског „горе од смрти.“

Само је рекао „помоћнику:“

— Ви сте ушли у ресторан да ручате, а нисте запитали за цену.

Избијеног на смрт Пазуљског метули су у ћелију, и када је он бијен одседео казну, прво кад је дошао у општу собу, било му је да да реч да ће убити помоћника.

На скоро је Пазуљски побегао. Пропле су две године. Њега су поново ухватили негде на Криму и спровели у Херзонску тамницу. Надзорник је био исти а и помоћник. Помоћник је већ давно био заборавио на све, и предусрео је Пазуљскога, чак пријатељски:

— А! Пазуљски! Наредио Бог да се опет видимо!

Пазуљски му је одговорио:

— Истина је. Бог је наредио.

Једном, за време обилажења соба, Пазуљски се обратио к помоћнику, који је ишао за надзорником.

МАГАЦИНИТИС

Будите тако добри, видите ми грло, нешто ме боли.

Пришли су прозору, да би боље видели. Тада Пазуљски хитро га дохвати једном руком око паса, а другом: повуче ножем испод грла. Нож је био спремљен у рукаву, није ни зенуо. Бацам га на под и рекох: „наплатили смо се!“

Причајући то, Пазуљски је одахнуо са таким изгледом олакшања, чисто као да и сада осећа задовољење увреде.

Убиство чиновника — „готов конопац“ За то робијашница и гледа са страхом на човека, који је после две године одржао, „једном дану реч.“

— Био је осуђен на смрт за то. Седео је у затвору и чекао.

— Страшно!

— Досадно. Да је што пре! — мислиш, но, шта чекају? Да хоће да обесе па — крај.

Као и већина „злочинаца правих“, он, ма да не верује у Бога, сујеверан је.

— Сањам ја једном: стуб, висок, висок. „Шта ли значи? Мислим се, сигурно ће ме сутра обесити.“ То је и значило. Доносе у вече чисту преобуку, значи, сутра казна.

Пазуљски је одбио духовника, и на губилишту све је запрепастио. Одгурнуо је целата.

— Нисам хтео, да ме се целат рукама дохвати, гадно ми је било.

Истрчао је на даску, и сам себи намакао замку. Морали су да му повичу:

Стој! Стој!

Прочитали су му помиловање.

— Тада ми се замутило пред очима, све заиграло... — прича Пазуљски.

Смртна је казна била замењена вечитом робијом. Пазуљског су испослали у Сибир; на једној станици он се промени са једним незнатним осуђеником, који је био све прокартао. Тај је отишао на име Пазуљскога, а овај умакне и врати се на југ.

Но „подвизи“ Пазуљског, његова „казна“, сувише су дигли ларме на југу. Познали га. ухвате и оптуже.

— Свако ме прето знало! Лудост! Та чувеност, мене је и упропастила!

Пазуљски је био осуђен у Одеси на 12 година робије за поправљање, 100 камица и три године прикован за колица.

Тако је допао на Сахалин.

Он је у најстрашњем одећу Александровског казамата. На табли са именима, која висе крај врата тога одељења назначено је беспрекида.

— Вечита... Вечита... Вечита...

Ту је скупљена „глава“ робијашнице.

И Пазуљски држи те људе у пуној зависности моралној, као човек без страха, и материјала јер је зајмодавац.

Страшан је тај старац. Он седи у свом углу као огроман паук, који држи у својој паучини деветнаест муха, које жалосно жумукају.

— Ево! — рече ми он једном, показујући ми на малена издубљења на његовим ногама, — знате ли шта је то?

— Шта?

— То сам истро лежећи.

Сваким даном расте криминално-социјолошка и психијатриска стручна литература, те нам указује и расветљава, да је готово све оно, што се до сада сматрало са правног гледишта као злочин, ништа друго до психопатолошке појаве и недостаци. Све се више шири круг злочина, који се одузима од криминалиста и предаје лекарима за живчане болести. Наука разликује велики број инстинктивних мноманија, где се болесник просто гони на извршење нечега, ма да му се савест буни противу тога и одвратно му је, али ипак да му није довољно јака воља.

Ко још није чуо за *клептоманију*, која приморава своју жртву да краде што год јој дође до руку, па могла она покрађу на шта употребити или не. Клептоман пази у крађи уживања; он мора да краде крађе ради.

Париски психијатар D-r Dubuisson у једном свом најновијем делу упознаје нас са једном врстом клептоманије, којој је дао име „*магацинитис*.“ Узрок је томе називу тај, што се та врста крађе догађа највише по великим и модерним трговинама и магаџинама трговачким.

Жене најобичније пате од те болести. Интересно је пишево описивање подстрекача те болести:

„Све могуће разноврсности, у организму једне модерне трговине, искључиво су тога ради, да генијалним извођењем вештачких излога заведу и заинтересују публику. Проспекти и каталози шаљу се женама у кућу, да би им се пробудиле жеље и да би се убедиле, да ће се просто обогатити ако купе извесну робу по датим условима. Жена каже сама себи, да сама посета у Бон марше или Лувр није никаква несрећа, пошто је улазак слободан, посматрање само не кошта ни паре, а нико је не приморава да што купи и т. д. Те је побуде нагоне да иде тамо. Је ли једном ушла у тај накао, она се осећа као у некој особитој атмосфери, која јој замагли сва чула. Само при погледу на сва та богатства, породе се у њој све жеље за угодношћу, сви инстинкти за кокетеријом. Она не само да има право да посматра сва та богатства, већ их сме и у руке да узме — што такође чини извесно уживање — све то, па да јој при том нико не стаје на пут и, да је спречава у њеним намерама. Да, и нешто више Организатори су помишљали на све. Да се жена, која походи њихову трговину, не би уморила, они су удесили сале за одмарање, за читање, кореспонденцију, освежавање и поткрепљивање. Она треба да сматра трговину као друго скровиште, као веће лепше и луксузније скровиште но њено, где може до миле воље, како јој се год прохте да проведе своје слободно време, и где је окружена само веселим и љубазним лицима. У тим чудним кућама једини је циљ, да се привуче жена и да се ту задржи стално, па се пореди тога угађа њој у свему, и у најмањим ститницама.“

Могу ли се жене одупрети свему томе? Само је мали број њих у стању и има

снаге за опирање, мисли горњи писац. Већина посетилаца купују по таким трговинама и преко потреба, а многе и преко својих средстава, којима могу располагати. Код појединих природа велике трговине имају толику привлачну моћ, као што код других има црква. Писац је познавао једну госпођу, која се тек била предигла од једне тешке болести; укућани је нису могли да задрже од тога, да не иде у Лувр, и умрла је. Није отишла тамо што би имала шта да купи, већ што није могла одолети да не буде у тој атмосфери, и да не види богатство лепих ствари.

У тој атмосфери најрафиниранијих дражења појављује се магаџинитис код жена немоћних за отпор, чији су нерви или душевна снага ма из каквих узрока подлежни болесним поремећајима. Она краду. Примамљивост је тако јака, жеља моћно расте, тако заповедно и безотпорно, да се крађа изврши пре но што разум има времена да се ма и најмање ту умеша. Тек по извршеном делу долазе помисли о части, положају, сигурности, и изазивају грижу савести несрећнице.

У 120 случајева налази писац, да је за 111 било несумњиво утврђено болесно стање, и то општа парализа у осам случајева, поремећај мозга у три случаја, душевна слабост у једанаест случајева. Велики проценат чине неурастенија и хистерича; за тим трудноћа и други физиолошки појави полне природе, који су изазивали поремећаје нервнога система.

Од куда лекар за душевне болести долази до закључка, да су крађе, које врше женске по трговинама, последице болесних нагона? Врло су интересни моменти, које наводи D-r Dubuisson. Те женске краду само по великим трговачким кућама. Већина их је у добрим материјалним околностима; има их много чак и богатих, те свакако могу новцем да прибаве себи оно што украду. Украдени предмети често немају никакве вредности за њих. Када их задрже на прагу трговине, или на неколико корачаји од ове, оне одмах признају извршену крађу; поједине, чине то као са неком радошћу, јер им се чини да им је то признање свалило неки терет са — срца. Да, али ипак чак нису задовољне само са тим признањем, већ туже саме себе за пређе извршене крађе и достављају, да се код њихове куће налазе ове или оне покрадене ствари. Украдени су предмети скривени обично по орманима или мрачним катовима, а често је случај да их чак и крадљивице једва могу да пронађу где су их сакриле. Може се рећи као правило, да готово никад нису употребљавани крадени предмети, недирнути су и често још имају на себи чак и етикету магаџина, из кога су украдени.

Када се најзад подвргну те женске саслушањима о извршењу дела, њихови су одговори обично овакве фразе: „Тако ми је нешто дошло — изгубих памет — учинило ми се, као да је све то моје — што сам ближе ишла, све ми се јаче распаљивала жеља, да узем — да ме нису ухватили, ја бих то пројужила и даље, до бесконачности,“ и т. д.....

Човека могу да погуже поједини случајеви магаџинитиса, које наводи фран-

пуски психијатер; ужасна је борба, која се одиграва у души и мозгу тих несрећних жена, када се у њих увуче тај демон.

Писац се није задржао само на томе, да изучи ту болест, и на тај начин покаже нов пут криминалистама, он је унео и нешто свога за борбу противу те болести и за њено савлађивање. Магацинитис треба убијати у клици, а то прво тамо где се најуре појављује, у великим трговинама. Код крадљивице, која је болесна, свака побуда моралне природе, није у стању да је уздрже од злочина. Види ли она, ма и на већем одстојању, чувара безбедности, који је као такав обележен нарочитим знаком, то ће у већини случајевима бити довољно да је подсети на стварност и — она неће красти.

Д. В. Бакић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања.

I.

«У нашем срезу налази се једно рударско предузеће од пре неколико година, и по успесима, које је учинило у експлоатацији, долази у ред богатјих рудника.

Власници овога рудника, странци, не осврћу се много на законе, који постоје. Тако, и ако се зна, како се по уредби о механама и кафанама може подићи механа, они су без обзира на то, подигли на своме руднику гостионицу, у којој механишу као и у свакој механи; тако продају својим радницима јело, пиће и т. д. а кафенија, који преко пута држи кафану и подноси све терете, не може да пазари ни гроша, јер он не може да даје на вересију, а сопственици мајдана дају, на приликом исплате задржавају сами, колико је који учинио трошка.

Шта више, они ову радњу нису пријавили ни за порез, нити који од њих има лично механичко или каванско право.

Шта треба урадити, па да се тиме стане на пут овој незаконитој радњи, јер се власт није одазвала на прву доставу, која јој је учињена, пошто је од тога времена протекло више од месец дана, а они и сада раде?»

— На ово питање одговарамо:

Нема никакве незаконитости у радњи сопственика рударског предузећа, што су подигли гостионицу и тамо продају храну и пиће својим радницима, јер они имају на то права по изменама чл. 68. рударског закона од 27. јануара 1900 год. који гласи:

«е, да подиже магацине, бараке и гостионице искључиво и дућане за снабдевање свог персонала и радника равном и осталим потребама, без да при продаји ови предмета радницима и персоналу сме рачунати за себе занатску добити.»

Као што се дакле из ове одредбе види, они имају не само право, него чак и дужност, да подигну гостионице за исхрану својих радника, без права, наравно, да наплаћују какве добити за себе.

А кад већ не раде на добит, онда отпада и пореско оптерећење.

Исто тако, за тај посао није им потребно лично механичко право, докле год се њихов рад буде кретао у границама обележеним у чл. 68. поменутога закона.

II.

«Пре месец дана, један грађанин из суседне окружне вароши, узео је под закуп једну њиву у атару наше општине, са намером да ту отвори камени мајдан, јер је, по ранијем истраживању, наишао ту на врло добар камен за калдрму и сокле.

Њива ова налази се поред самога пута с једне стране, а с друге је, опет, река, и ту појило сеоске стокe.

Опасност је, да може бити какве несреће кад он буде палио мине.

Кад је на ово скренута пажња сопственику њиве, он је изјавио, да он има права располагања својом имовином, и да о томе, шта може даље бити, не ће да разбира.

Општински, пак, суд, коме је ово такође достављено, још ништа није одлучио.

Моли се уредништво за обавештење: може ли се стати на пут вађењу камена на овоме месту или не?»

— На ово питање одговарамо:

Измене чл. 22. закона рударског, од 22. јануара 1900 год. који говори о каменим мајданима, или како се у закону вели каменоломима, гласи овако:

«Каменоломи припадају имаоцу земље. Он их може обделавати или давати под закуп, пошто надлежна полицијска власт, по добивеном мишљењу техничког стручног лица утврди, да одржање или отварање каменолома на том месту не угрожава околину, и у опште личну сигурност и саобраћај. По томе се само извештава Министар народне привреде, да је каменоломом отворен.»

Као што се из овога види, може се стати на пут отварању каменолома, ако се покаже да ће бити од штете по околину, нарочито ако буде угрожавао личну сигурност и саобраћај.

Ово, опет, има да оцени полицијска власт преко стручног техничког лица, па зато се и за овај случај, који је предњим питањем истакнут, треба обратити полицијској власти, па ће она учинити даље шта треба по закону.

Ако се извијајем њеним утврди, да отварањем каменолома не ће бити штете ни за кога, онда се, наравно, не може отварању ни стати на пут.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Петар Стојановић, слуга г. Васе Јовановића, секретара мин. нар. привреде, побегао је од свога газде 3. ов. м-ца, одневши и 11 дин. колико је изузео више аконто своје плаге. Петар је стар 29 год., висок, смеђ, браду носи на шниц, на себи има башлику, бугарски шињел и жути иберцигер, на ногама чизме и на глави шајкачу. Родом је из Жабљана у ср. лесковачком, — Позивају се све полиц. власти, да

Петра потраже и нађеног спроведу Управа гр. Београда с позивом на Бр. 42606.

Милована Чолића, из Врела, на кога је пала сумња да је извршио разбојништво, тражи начел. ср. посаво-тамнавског. Он је стар 22 год., стаса високог, у оделу сељачком сукненом, на ногама има опанке, а на глави шубару. Препоручује се свима полиц. властима да Чолића потраже и нађеног спроведу начел. ср. на Уб, с позивом на Бр. 22780.

Петар Ђаковић, из Церове, среза драгачевског, који је био у притвору за крађу стокe, побегао је испред апсанције истог среза. Он је стар 19 год., раста средњег, плав, без браде и бркова, на глави има шајкачу, на ногама опанке, у црном сукненом оделу. У Београду има браћу у служби, а у Семереву ср. ариљском има доброг познаника Сретена Добросављевића. — Позивају се све полиц. власти, да Ђаковића потраже и нађеног спроведу начел. ср. драгачевског с позивом на Бр. 20578.

Јанос Торник, слуга, стар 32 год., смеђ, бркова смеђих, браде шишасте, носи крагак капут, на ногама чизме, побегао је из кварта дорћолског, где има да се узма на одговор по извесној својој кривици. — Позивају се све полициске власти, да Јаноса потраже и у случају проналаска спроведу управи града Београда с позивом на Бр. 42841.

Милан Радовић, из Ужица и **Милан Петровић**, звани «Дугачки», из Крушевца, обојица познати вашарски кесароши, извршили су једну опасну крађу, у вредности до 400 дин., а на железничкој станици у Младеновцу. Петровић има око 24 год., високог је стаса, сувоњав, плав, очију плаво-зелених, образа дугих, у оделу је сукненом; Радовић је црном-

Милан Петровић „Дугачки“

њаст, висок, у лицу цин, стар око 26 година, такође у сукненом оделу. Начелник среза ко-смајског депешом Бр. 22078, моли све полиц. власти, да ове крадљивце у својим домаћинима најживље потраже, и у случају проналаска њему стражарно спроведу. УБр. 42801.

Јулијуса Франка, радника тражи квартал палилулски Управе вароши Београда актом Бр. 12677. Пронађеног треба спровести поменутом кварту. УБр. 42496.